

Rom Guzobere Ọhụhụ Ahụ — Nọmba Itoolu

*Ijụ Ntọala: Esemokwu gbasara “The Daily” na Nsonaazụ nke Igonahụ
Eziokwu n’Amụma Adventist*

Jeff Pippenger
2024-08-21

Anyị nọ ugbu a n’itule ahiri amụma nke esemokwu ndi ahụ n’ime akukọ ihe mere eme nke Advent nke mere gbasara akara di iche iche nke Rom. Anyi nọ ugbu a n’itule “ihe a na-eme kwa ubochi” n’akwukwo Daniel. Esemokwu ahụ na-anochi anya iju ntọala nke Adventizim, iju ikike nke Mmuo nke Amuma, na iju onye ozi ahụ Chineke hoputara. Iju oru Miller na-anochikwa anya iju nkuzi ahụ e nyere Miller site n’aka ndi mmuo ozi nke eluigwe, ndi duru Miller ruo n’ighota ozi ahụ e si na mmuba nke ihe omuma puta mgbe e mepere akwukwo Daniel akara na 1798.

Ndi na-aju eziokwu ahụ nke na-akowaputa ike ahụ (Rome nke ndi na-ekpere arusi) nke gbochiri ka e kpughee ike nke onye-papa n’ime 2 Ndi Tesalonaika, na-egosi na ha ahughi eziokwu n’anya; n’ihi na ha juru ihunanya nke eziokwu, ha na-anata ugha. Ugha ahụ, n’aka nke ya, na-ewetara ha aghugho siri ike. Ugha ahụ bu ihe kpatara ya, aghugho siri ike ahụ ha na-anata bukwa nsonaazu ya. Enweghi ihunanya ha nwere n’ebe eziokwu di bu mkpali ha. Ugha ahụ na-anochite anya nhoro nke nnabata otutu-uzo nke ozizi Akwukwo Nso, n’itunyere ya na ndi kwenyere n’eziokwu zuru oke. Nke a bu ihe mere nnochiteanya Aisaja banyere aghugho siri ike nke Pol ji buru aghugho di iche iche, o bughu naani otu aghughu. Udi mmadu nke ozo bu ndi huru eziokwu n’anya, nabata ukpuru nke eziokwu zuru oke, ma Aisaja na-akowaputa ha di ka ndi na-ama jijiji n’okwu Chineke.

Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Eluigwe bu ocheeze m, uwa bukwa ihe mgbakwasị ukwu m: ole ebe bu ulo unu na-ewurere m? oleekwa ebe izuikwa m di? N’ihi na aka m mere ihe ndi a niile, ihe ndi a nile wee diri, ka Onyenwe anyi kwuru: ma n’ebe nwoke a ka m ga-ele, obuna n’ebe onye dara ogbenye na onye mmuo ya tiwara etiwa no, onye na-ama jijiji n’okwu m. Onye na-egbu ehi di ka a ga-asị na o gburu mmadu; onye na-achụ aja nwa aturu, di ka a ga-asị na o gbupuru nkita olu; onye na-eweta onyinye, di ka a ga-asị na o wetara obara ezi; onye na-esure ihe na-esi isi uto oku, di ka a ga-asị na o goziri arusi. Ee, ha ahoroowo uzo nke ha, mkpuru obi ha na-enwekwa mmasi n’ihe aru ha. Mu onwe m ga-ahorokwa aghughu ha, mee ka ihe ha na-atu egwu biakwute ha; n’ihi na mgbe m kporo, o dighi onye zara; mgbe m kwuru okwu, ha anughi: kama ha mere ihe ojojo n’anya m, horokwa ihe nke na-adighi m ato uto. Nurunu okwu Onyenwe anyi, unu ndi na-ama jijiji n’okwu ya; Umunne unu ndi kporo unu asi, ndi chupuru unu n’ihi aha m, siri, Ka e nye Onyenwe anyi otuto: ma o ga-aputa bururiri unu onu, ha onwe ha ga-emekwa ihere. Aisaja 66:1-5.

Ndi na-ama jijiji n’ihu Okwu Chineke bu ndi a chupuru n’Izrel, ndi n’ubochi ikpezu ahụ ka a na-anochi anya di ka okoloto.

O ga-ewukwa okoloto nye mba di iche iche, o ga-achikotakwa ndi a chupuru n’Izrel, ma kpokotakwa ndi Juda gbasasiri agbasasi site n’akuku ano nke uwa. Aisaja 11:12.

Chineke na-eme ka a mata na o bu Ya mere ulo ahụ nke otu ndi na-eweta aja e meruru emeru na-ekwu na o bu ha wuru. O bu ulo ahụ ka ha tukwasiri obi mgbe ha na-ekwusa, “ulo nsọ nke Onyenwe anyi bu ndi a.”

Guzo n'onu uzọ ulo Jehova, kwusakwa n'ebe ahụ okwu a, si, Nuru okwu Jehova, unu niile nke Juda, ndi na-esi n'onu uzọ ndi a abata ife Jehova. Otú a ka Jehova nke ndi agha, Chineke nke Izrel, kwuru: Mezienụ uzọ unu na omume unu, m ga-emekwa ka unu biri n'ebe a. Atukwasikwala obi n'okwu ugha, na-asị, Ulo nsọ Jehova, Ulo nsọ Jehova, Ulo nsọ Jehova, ndi a ka ha bu. Jeremaja 7:2–4.

Ndi ahụ “na-atukwasị obi” n'okwu ugha, bu ndi kwere ugha. Ulo ahụ nke Onyenwe anyi wuru, e buliri ya n'elu ntoala ahụ nke Ya onwe ya meekwara. Otú ahụ juru iza mgbe Chineke kporo, horo uzọ nke ha onwe ha ma nwee obi uto n'ihe aru nile. Ha horo “uzọ,” na “ihe aru,” n'otutu, mgbe Jeremaya kwuru na e nwere naani otu uzọ a ga-esi jee n'ime ya.

Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Guzonu n'uzọ di iche iche, lezienụ anya, juakwanu maka uzọ ochie ndi ahụ, ebe ezi uzọ ahụ di, soro ya jee ije, unu ga-ahukwa izu ike nye mkpuru obi unu. Ma ha siri, Anyi agaghị eje ije n'ime ya. Ozokwa, etinyere m ndi nche n'elu unu, na-asị, Nanu nti n'olu opi. Ma ha siri, Anyi agaghị anu nti. Ya mere, nuru, unu mba nile, marakwa, gi ogbako, ihe di n'etiti ha. Nuru, gi uwa: lee, M ga-ewetara ndi a ihe ojo, obuna mkpuru nke echiche ha, n'ih na ha anubeghi okwu m, maobu iwu m, kama ha juru ya. Gini ka isi isi uto na-abiakwute m si Sheba bara uru, na okpete na-esi isi uto si n'ala di anya? Aja nsure-okwu unu adighi anabatara, aja unu adighikwa ato m uto. Jeremiah 6:16–20.

N'isi nke iri na ise, Jeremaya kporo ogbako ojo ahụ nke na-achoghi inu olu, o bu ezie na ha nwere nti, “ogbako nke ndi na-akwa emo.” E nyere ogbako a “onye nche” n'akuko ihe mere eme nke ozi mmuo ozi mbu na nke abuo, ma e mesia kwa n'akuko ihe mere eme nke mmuo ozi nke ato, ma ha juru iga n'ezi uzọ ahụ, nke bu uzọ ochie ndi ahụ. Kama nke ahụ, ha gara n'ime “uzọ” ndi ahụ. N'ih na nke a, Aizaya na-egosi na Chineke ga-ahoputa otutu aghugho, n'ih na ha horo idi otutu nke uzọ ugha kama otu uzọ zuru oke nke uzọ ochie ndi ahụ. Dika o di n'akaebe Aizaya, Onyenwe anyi juru ofufe nke ogbako ndi na-akwa emo. Sister White jikotara ozugbo idi otutu nke aghugho nke Aizaya na aghugho siri ike nke Pol, ma o tinyere ya n'onodu nke iju eziokwu ndi ntoala, bu ntoala ahụ nke Onyenwe anyi wuru ma na-ewukwa ulo Ya n'elu ya.

“Onye na-ahụ ihe di n'okpuru elu, onye na-agu obi mmadu nile, na-ekwu maka ndi enyerela nnukwu ihè, si: ‘Ha anaghi ahuhu ma o bu ju anya n'ih onodu omume na nke mmuo ha.’ Ee, ha ahoro uzo nke aka ha, mkpuruobi ha na-enwekwa mmasi n'ih aru ha. Mu onwe M ga-ahorokwa aghugho ha, meekwa ka ihe ndi ha na-atu egwu biakwasị ha; n'ih na mgbe M kporo, o dighi onye zara; mgbe M kwuru okwu, ha egeghi nti: kama ha mere ihe ojo n'ihu Anya M, horokwa ihe ahụ nke na-adighi amasi M.” “Chineke ga-ezigara ha aghugho di ike, ka ha wee kwere ugha,” n'ih na “ha anabataghi ihunanya nke eziokwu, ka a zoputa ha,” “kama ha nwere mmasi n'ajo omume.” Aizaja 66:3, 4; 2 Ndi Tesalonajika 2:11, 10, 12.

“Onye Ozizi nke eluigwe juru: ‘Kedu aghugho ka ike ya kari nke a nke puru iduhie uche kari ime ka o yie na i na-ewukwasị n'elu ntoala ziri ezi nakwa na Chineke na-anabata oru gi, ebe n'ezio kwu i na-aruputa otutu ihe dika amuma ochichi nke uwa si di ma na-emehie megide

Jehova? Ewoo, ọ bụ aghugho di ukwu, aghugho na-adoro mmasi, nke na-achikwa uche mmadu mgbe ndi mmadu ndi bubu ndi marala eziokwu na-emehie n'itu odidi nke nsopuru Chineke dika mmuo na ike ya n'onwe ha; mgbe ha na-eche na ha bara ogaranya, na ihe ha bara uba abawanyela, na ha enweghikwa ihe o bula ha choro, ebe n'ezikwu ha na-achọ ihe nile.”

“Chineke agbanwebeghi n'otu O si ele ndi ohu Ya ndi kwesi ntukwasị obi anya, ndi na-edobe uwe ha n'enweghi ntupo. Ma otutu na-eti mkpu, ‘Udo na nchekwa,’ ebe mbibi mberede na-abiakwasị ha. O buru na enweghi ncheghari zuru ezu, o buru na mmadu adighi eme ka obi ha di umeala n'obi site n'ikwuputa mmehie ha ma nabata eziokwu ahụ dika o di n'ime Jisos, ha agaghi aba n'elugwe ma oli. Mgbe ime ka anyi di ocha ga-ewere onodu n'etiti anyi, anyi agaghizi ezu ike n'udo, na-anya isi na anyi bara uba ma nwekwa ihe bara uba, na anyi enweghi ukọ ihe obula.”

“Onye puru ikwu n'ezikwu si: ‘A nwalewo olaedo anyi n'ime oku; uwe anyi enweghi ntupo nke uwa’? Ahuru m Onye Nkuzi anyi ka O na-egosi uwe ndi a na-akpo nke ezi omume. Mgbe O yipusiri ha, O kpughere adighi ocha nke di n'okpuru. Mgbe ahụ O siri m: ‘I hughị etu ha si were inya isi kpuchie adighi ocha ha na ire ure nke agwa ha? “Olee otu obodo ahụ nke kwesiri ntukwasị obi ghorọ akwuna!” E meela ulo Nna m ulo ahia, ebe onuno na ebube Chineke siri puo! N'ih ike a ka adighi ike ji di, ike adighikwa.” Testimonies, volume 8, 249, 250.

N'akuku Akwukwo Nso ahụ, a na-akowa igwe ndi na-akwa emo Jeremaja dika ndi Laodisia, bu ndi na-amaghi ihe n'etiti ndi na-amaghi nwoke.

“A na-ekwukwa kwa onodu nke Uka nke umu agboghọ na-amaghi ihe nochiri anya ya di ka onodu Laodisia.” Review and Herald, August 19, 1890.

Ndi-amaghi ihe n'ime umu agboghọ ndi ahụ na-egosiuta enweghi mmanu ha n'oge obibia nke Mkpu Etiti Abali, mgbe ha na-anata aghugho nke kwekoro na nhorọ ha gara aga banyere uzọ ha ga-esi, ebe ha na-aju uzọ ochie nke Jeremaja. Uzọ ochie ahụ bu ebe a na-achota izuike na ume ohuru, ma izuike na ume ohuru ahụ bu mmiri ozuzo nke ikpezu.

“A turu m aka n'oge mgbe ozi mmuo ozi nke ato na-emechi. Ike nke Chineke adakwasiiwo ndi Ya; ha aruzuola oru ha, e mekwaala ka ha di njikere maka awa ule ahụ di n'ihu ha. Ha anatawo mmiri ozuzo ikpezu, ma o bu ume ohuru sitere n'ihu Onyenwe anyi, e meekwa ka ama di ndu ahụ dighachi ohuru. Ido aka na nti ikpezu ahụ di ukwu adaala n'ebe niile, o wee kpalie ma kpasuo ndi bi n'uwa iwe, bu ndi na-anabataghi ozi ahụ.” Early Writings, 279.

O bu n'oge a na-awusa Mmuo Nso ka a na-awusa kwa aghugho ahụ siri ike n'elu umu agboghọ-amaghi-ama Laodisia, ndi na-adighi ahụ eziokwu n'anya, ya mere horo ugha ka ha kweere ya kama eziokwu. A na-eme ka iju eziokwu ha ka iju iwu ahụ, n'ih ike na iwu Chineke di n'ime ukpuru amuma Ya.

“Mkpughe abughi okike ma o bu icheputa ihe ohuru, kama o bu ime ka ihe ahụ puta ihè, nke, ruo mgbe ekpughere ya, umu mmadu amaghi. A na-ekpughe eziokwu ndi ukwu na nke ebighi ebi ndi di n'ozima site n'ichosi ike n'ichọ ha na site n'iweda onwe anyi n'ihu Chineke. Onye Nkuzi nke elugwe na-eduga uche nke onye na-achọ eziokwu n'umeala; ma site na nduzi nke Mmuo Nso, a na-eme ka eziokwu ndi di n'Okwu ahụ mara ya. O nweghikwa uzọ imata ihe

puru idikwu n'ezikwu na n'oru karija ka a ga-asị na a na-edu mmadu otu a. Nkwa Onye Nzoputa ahụ bu, 'Mgbe o biara, ya bu, Mmuo nke ezikwu, o ga-edu unu n'ezikwu nile.' O bu site n'inye nke Mmuo Nso ka a na-eme ka anyi ghota Okwu Chineke."

"Onye obu abu oma ahụ na-edede, 'Gini ka nwa okorobia ga-eji mee ka uzọ ya di ocha? Site n'ileketa ya dika okwu gi si di. Ejiwo m obi m niile choo gi: O, ekwela ka m kpafuo n'iwu gi.... Meghe anya m abuo, ka m wee hu ihe itunanya di n'iwu gi.'"

"A na-adu anyi odu ka anyi choo ezikwu dika a ga-achoo aku e zoro ezo. Onyenwe anyi na-eme ka nghota nke onye na-achoo ezikwu n'ezie meghee; Mmuo Nso na-enyekwa ya ike ijide ezikwu nile nke mkpughe ahụ. Nke a bu ihe onye obu abu ahụ na-ekwu mgbe o na-ario ka e meghee anya ya ka o wee hu ihe di itunanya sitere n'iwu ahụ. Mgbe mkpuruobi na-agusi agu ike maka idi ebube nile nke Jisos Kraist, a na-eme ka uche nwee ike ijide ebube nile nke uwa ka mma. O bu naani site n'enyemaka nke Onye Ozizi nke eluigwe ka anyi puru ighota ezikwu nile nke Okwu Chineke. N'ulo akwukwo Kraist ka anyi na-amuta idi nwayoo na idi umeala n'obi n'ihina e nyere anyi nghota banyere ihe omimi nke nsopuru Chineke." Sabbath School Worker, December 1, 1909.

Iju ozi ahụ ma o bu usoro nke mmiri ozuzo ikpeazu bu iju iwu Chineke. Mgbe Jeremaja kwuru na "ha egeghi nti n'okwu m, ma o bu n'iwu m, kama ha juru ya," o na-ekwenye na Hosea.

A na-ebibi ndi m'ihina enweghi omuma; n'ihina i juru omuma, m ga-ajukwa gi, ka i ghara ibu onye nchujaja n'ihu m; ebe i chefuru iwu nke Chineke gi, m ga-echezokwa umu gi. Hosea 4:6.

Amamihe ndi nzuzu na-aju bu mmuba nke omuma, nke Daniel kwara di ka ihe na-eme n'oge ogwugwu. N'oge ogwugwu ahụ na 1798, ma emesia kwa ozo n'oge ogwugwu ahụ na 1989, e nwere mmuba nke omuma nke onye ozi ahụ Chineke hoputara iji ruo oru mere ka o buru ihe edobere nke oma, ka O na-ewu ntala maka ogbo abuo ahụ yiri ibe ha. E haziri ezikwu ndi ahụ bu ntala site n'ufodu iwu Akwukwo Nso nke ekpughere ndi ozi a hoputara nke akuko ihe mere eme ha nke o bula, ma ezikwu ndi ahụ bu ntala bu uzọ ochie nke Jeremaya, ha bukwa ezikwu ndi n'ikpeazu na-anochi anya mmanu nke ozi etiti abali na nke mkpu ukwu. Mmiri ozuzo ikpeazu na-amiputa ozi Mkpu Etiti Abali n'akuko ihe mere eme nke ika akara nke puku nari na iri ano na ano ahụ, ma mgbe ahụ emechaa na-amiputa ozi mkpu ukwu n'akuko ihe mere eme nke ichikota igwe aturu ozo nke Chineke nke ka no na Babilon. Mmiri ozuzo ikpeazu ahụ bu ma ozi ahụ ma usoro oru nke na-amiputa ozi ahụ. Mmuba nke omuma nke Daniel na-ebido usoro nnwale nke nzokwu ato.

O wee si, Gaa n'uzo gi, Daniel: n'ihina e mechiri okwu ndi a ma kaa ha akara ruo oge ogwugwu. Otutu ka a ga-eme ka ha di ocha, mee ka ha di ocha dika ocha, ma nwalee ha; ma ndi ajo omume ga-eme ajo omume: o dighikwa onye obula n'etiti ndi ajo omume ga-aghota; ma ndi amamihe ga-aghota. Daniel 12:9, 10.

Ndi ajo mmadu nke Daniel bu umu agboghọ nzuzu nke Matiu, ndi horo inogide n'onodu ha nke Laodisia. A na-egosiputa onodu ha n'ukwu nke ato n'ime ule ato nke Daniel, mgbe a na-anwale ma ndi amamihe ma ndi ajo mmadu. Ule ikpeazu bu ebe a na-eme ikpe, ma klas abuo ahụ na-egosiputa ma ha nwere mmanu ahụ.

“Ozokwa ilu ndi a na-akuzi na a gaghi enwe oge nnwale o bula mgbe ikpe gasiri. Mgbe arumoru nke ozima zuru ezu, nkewa di n’etiti ndi oma na ndi ojoo na-esochi ozugbo, a na-emekwa ka odinihu nke otu o bula guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi.” Christ’s Object Lessons, 123.

Ngosiputa nke agwa n’ule nke atọ na-amata ndi na-eife ofufe dika ma o bu Laodisia onye nzuzu, ma o bu Filadelfia onye amamihe. A na-emezu ule ikpeazu ahụ n’otu na ozi nke mmiri ozuzo ikpeazu, nke e mere ka o puta ihè site n’usoro nke mmiri ozuzo ikpeazu. Iju usoro nke mmiri ozuzo ikpeazu na-edobe mkpuru obi n’onodu ebe ha enweghi ike ighota ozi nke mmiri ozuzo ikpeazu. Aizaya na-akowaputa ozi ahụ na usoro ahụ dika ule ikpeazu.

Onye ka o ga-akuzi ihe omuma? Onye ka o ga-eme ka o ghota ozizi? Ndi a kpopuwo ara ara, ndi e mere ka ha hapukwa ara nne. N’ihi na iwu ga-adi n’elu iwu, iwu n’elu iwu; ahiri n’elu ahiri, ahiri n’elu ahiri; ntakiri ebe a, ntakirikwa ebe ahụ: N’ihi na o ga-eji egbugbere onu na-asu nsu na asusu ozo gwa ndi a okwu. Ndi o siri ha, Nke a bu ezumike nke unu puru ime ka onye ike gwuru zuo ike; nke a bukwa ume ohuru: ma ha achoghi inu. Ma okwu Jehova ghoronye ha iwu n’elu iwu, iwu n’elu iwu; ahiri n’elu ahiri, ahiri n’elu ahiri; ntakiri ebe a, ntakirikwa ebe ahụ; ka ha wee jee, daa azu, gbajie, tuo n’onyà, ma jide ha. Ya mere, nunu okwu Jehova, unu ndi na-akwa emo, ndi na-achi ndi a no na Jerusalem. N’ihi na unu siri, Anyi emewo ogbugba ndu na onwu, anyi na ala mmuo ekwekwo; mgbe ihe otiti na-eruju okè ga-agabiga, o gaghi erute anyi: n’ihi na anyi emeela ugha ebe mgbaba anyi, ma zoo onwe anyi n’okpuru aghugo: Ya mere otu a ka Onyenweanyi Jehova kwuru, Lee, ana m adoba na Zaijon nkume maka ntala, nkume anwaleworo, nkume nkuku di oké onu ahia, ntala siri ike: onye kwere ekwe agaghi eme ngwa ngwa. M ga-edokwa ikpe di ka eriri atu, na ezi omume di ka nkume nnyocha: akụ mmiri igwe ga-ekpochapu ebe mgbaba nke ugha, mmiri di iche iche ga-erigidekwa ebe nzuzo ahụ. A ga-emekwa ka ogbugba ndu unu na onwu ghara idi ire, nkwekorita unu na ala mmuo agaghikwa eguzo; mgbe ihe otiti na-eruju okè ga-agabiga, mgbe ahụ a ga-azoda unu n’okpuru ya. Aizaya 28:9–18.

“Otiti ihe-otiti” nke amuma Akwukwo Nso bu nsogbu iwu Sode na-aga n’ihu n’usoro, nke na-amalite na iwu Sode ahụ na-abia n’oge na-adighi anya na United States. Ndi Laodisia ndi ahụ bu ndi nzuzu na ndi ajo omume, ndi na-enweghi “ihunanya nke eziokwu,” ya mere na-aju mmuba nke omuma, kwenyere na “otiti ihe-otiti” ahụ “agaghi abia” n’ahụ ha, n’ihi na, n’etiti ihe ndi ozo, ha horo inakwere nkowa ugha banyere ihe nnochianya nke Rom n’amuma Akwukwo Nso. N’ime ime otu a, ha weputara ukpuru amuma ugha nke e wuru n’elu ntala amuma nke ha onwe ha. E wuru ntala ha n’elu aja, nke na-anochi anya igwe nkume nta ndi a kurisiri akuri. Ma e wuru ntala nke ndi amamihe n’elu Nkume ahụ naani ya.

Dika amara Chineke e nyere m si di, dika onye-oma nke na-ewu ulo nke maara ihe, aturu m ntala ahụ, onye ozo na-ewukwa n’elu ya. Ma ka onye o bula lezie anya otu o si ewu n’elu ya. N’ihi na o dighi onye o bula puru ito ntala ozo ozo kariya nke a torolari, nke bu Jizos Kraist. Ugbu a, o buru na onye o bula ewuo n’elu ntala a olaedo, olaocha, nkume di oké onu ahia, osisi, ahija akoro, oka oka; a ga-eme ka oru onye o bula puta ihè: n’ihi na ubochi ahụ ga-egosi ya, n’ihi na a ga-ekpughe ya site n’oku; oku ahụ ga-anwale oru onye o bula udi o bu. 1 Ndi Korint 3:10–13.

A na-eji ntọala ụgha tonyere ezi ntọala ahụ, nke bụ Kraịst Jisọs—Nkume ahụ. A na-ekpughe ma ezi ntọala ma ọ bụ ntọala ụgha n'ule ikpeazụ n'ime ule atọ Daniel. A “na-ekpughe ya site n'ọkụ”—ọkụ nke Onye-ozị nke Ọgbugba-ndụ ahụ, onye ga-abia na mberede n'ụlọ nsọ Ya. Mgbe ahụ, a na-eme ka otu ịgwè pụta ihè bụ ndị ha na ọnwụ gbara ọgbugba-ndụ, a na-emekwa ka otu ịgwè pụta ihè bụ ndị ha gbara ọgbugba-ndụ nke ndụ.

Lee, aga m ezipu ozi m, ọ ga-edozi ụzọ n'ihu m: Onye-nwe-anyi, onye unu na-achọ, ga-abia n'ụlọ nsọ ya na mberede, ọbuna onye-ozị nke ọgbugba-ndụ ahụ, onye unu na-enwe mmasi n'ime ya: lee, ọ ga-abia, ka Jehova nke ndị agha kwuru. Ma ọnye ga-anogide n'ubochi ọbibia ya? ọnye ga-eguzokwa mgbe ọ pụtara? n'ihina ọ di ka ọkụ nke onye na-asacha ọla, dika ka ncha nke ndi na-asacha uwe: Ọ ga-anodu ala di ka onye na-asacha ma na-eme ka ọlaocha di ọcha: ọ ga-emekwa ka umu nke Livai di ọcha, sachapukwa ha dika ọlaedo na ọlaocha, ka ha wee nye Jehova aja n'ezị omume. Mgbe ahụ ka aja nke Juda na Jerusalem ga-atọ Jehova uto, dika n'ubochi ochie, na dika n'afọ ndi gara aga. M ga-abiakwutekwa unu n'ikpe; m ga-abukwa onye-amà na-agba ọsọ ọsọ megide ndi dibia afa, na megide ndi na-akwa iko, na megide ndi na-anu iyi ụgha, na megide ndi na-emegbu onye ọrụ n'ugwo ọrụ ya, nwanyi di ya nwuru, na nwa na-enweghi nna, na ndi na-ewepu onye ọbia n'aka nri ya, ndi na-adighikwa atụ egwu m, ka Jehova nke ndi agha kwuru. Malakai 3:1–5.

Onye-ozị nke Ọgbugba-ndụ ahụ na-abiaru nso n'ikpe mgbe usoro ule nke Daniel rutere n'ule nke atọ, a na-anwale kwa ndi amamihe na ndi ajo omume. Usoro ule nke Daniel nke nzokwu atọ na-amalite n'oge ọgwugwu, mgbe a na-emeghe akwukwo Daniel ma a na-eme ka omuma bawanye. A na-eme ka mmuba nke omuma doo anya site n'oru onye-ozị a hoputara, onye na-akpo opi. Malakai na-akpo onye-ozị ahụ “onye-ozị” nke “na-akwadebe ụzọ” n'ihu ọbibia nke Onye-ozị nke Ọgbugba-ndụ ahụ, onye na-ekpughe site n'okụ onye batara n'ogbugba-ndụ ya na Ya, ma ọ bụ onye horo ime ọgbugba-ndụ na ọnwụ. N'akuko ihe mere eme nke ndi Millerite, Kraist biara na mberede n'ụlọ nsọ Ya n'October 22, 1844, ihe-nribama nke na-anochite anya tupu oge eruo iwu ubochi Sode nke na-abia n'oge na-adighi anya.

“Obibia nke Kraist dika nnukwu onye nchaja anyi n'Ebe Kachasi Nso, maka ime ka ebe nsọ ahụ di ọcha, nke e gosiri n'ime Daniel 8:14; obibia nke Nwa nke mmadu biakwute Onye Ochie nke Ubochi, dika e siri kowaa ya n'ime Daniel 7:13; na obibia nke Onyenwe anyi n'ulo nsọ Ya, nke Malakai buru amuma ya, bu nkowa nke otu ihe omume ahụ; a na-anochitekwa nke a anya site n'obibia nke nwoke na-alu nwanyi ohuru n'oriri agbamakwukwo, nke Kraist kowara n'ilu banyere umu agboghọ iri ahụ, nke Matiu 25.” The Great Controversy, 426.

Nnwale ikpeazu n'ime ule atọ Daniel na-eme n'iwu ubochi Sode nke na-abia ngwa ngwa, mgbe Onye-ozị nke Ọgbugba-ndụ ahụ biara ikpughe site n'okụ onye meworo ọgbugba-ndụ na ndu ma ọ bụ ọnwụ, nke a na-etinye n'onodu metutara ndi Livai. Mgbe Malakai kowara amamihe na-amaghi ihe nke Matiu, ndi bu ndi Laodisia na Filadelfia nke Jon, nakwa ndi amamihe na ndi ajo omume nke Daniel, a na-anwale otu abuo ahụ site n'okụ, ha wee gosiputa onye bu, ma ọ bụ onye na-abughi, onye Livai.

Ndi Livai bu ihe nnochianya nke ndi guzoro n'ikwesị ntukwasị obi n'ime nnupuisi abuo ahụ nke umu ehi ọlaedo. Nnupuisi nke mbu bu nke Eron, nke abukwa bu nnupuisi nke Jeroboam. N'ihe

atụ abụọ ahụ, ndị Livai nọchiri anya ndị kwesiri ntukwasị obi, ma ihe atụ abụọ ahụ na-enye ndị àmà abụọ banyere ikwesị ntukwasị obi nke otu igwè nke ndị Livai nọchiri anya ha n'iwu Sònde nke na-abianụ ngwa ngwa. Eron mere nwa ehi ọlaedo. Ọlaedo bụ ihe nnochianya nke Babilon, nwa ehi bukwa onyinyo nke anụ ọhia. O wee hoputa emume. Ndị nzuzu wee gbaa egwú gba ọto gburugburu nwa ehi ahụ. E hiwere nnupuisi ha nile ma kpaliekwa ya n'ijụ ha juru Mozis, onyeozị a hoputara.

Moses wee si Eron, Gini ka ndi a mere gi, nke i wetara ha mmehie di ukwu otu a? Eron wee si, Ka iwe nke onyenwe m ghara idi oku: i maara ndi a, na ha gbadoro n'ihe ojoo. N'ihia na ha siri m, Meere anyi chi, ndi ga-aga n'ihu anyi: n'ihia na banyere Moses a, nwoke ahụ nke kpoputara anyi n'ala Ijpt, anyi amaghi ihe mere ya. M wee si ha, Onye obula nwere ọlaedo o bula, ka ha wepu ya. Ha wee nye m ya: mgbe ahụ, atubara m ya n'oku, ehi nwa a wee puta. Mgbe Moses huru na ndi ahụ gba oto; (n'ihia na Eron emeela ka ha gba oto ruo n'ihere ha n'etiti ndi iro ha:) Moses wee guzo n'onu uzọ ama ogige ahụ, wee si, Onye no n'akuku Onyenwe anyi? ka o biakwute m. Umụ Livai niile wee kpokota onwe ha biakwute ya. O wee si ha, Otú a ka Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, kwuru, Ka onye obula tinye mma agha ya n'akuku ya, ma jegharịa site n'onu uzọ ama ruo n'onu uzọ ama n'ogige ahụ dum, gbuo kwa onye obula nwanne ya nwoke, na onye obula enyi ya, na onye obula onye agbata obi ya. Umụ Livai wee mee dika okwu Moses si di: ihe di ka puku mmadu ato n'ime ndi ahụ wee daa n'ubochi ahụ. Opupu 32:21–28.

Ndi ahụ gbara egwú bụ ndi Laodisia ndi gosiputara “ihere nke igba oto ha,” nke bụ ido aka ná ntị nke ihe otiti nke isii, ido aka ná ntị banyere mkpa o di ighota nke oma odidi akuku ato nke Rom nke oge a dika dragon ahụ, anụ ọhia ahụ, na onye amuma ugha ahụ. Ido aka ná ntị ahụ na-emegide nke ukwu nkowa onwe onye nke Uriah Smith, nke bibiri eziokwu ndi metutara ihe otiti nke isii na Amagedon.

Ndi ahụ gosiputara onodu Laodisia ha ajula ikike nke onye ozi ahoputara, ma gosiputa otu nghota gbagwojuru anya ahụ dika ndi horo ikowaputa akara Setan nke “ihe a na-eme kwa ubochi” di ka akara nsọ nke ozi Kraist n'ulo nsọ. Ha kporo mgbaputa ha nke sitere n'aka chi nke ihe nnochianya, ma chi ahụ ha horo ife bụ ihe nnochianya nke chi Ijpt, ma Ijpt bụ ihe nnochianya nke dragon ahụ. Dika o dikwa na Adventizim Laodisia, ha juru eziokwu ahụ na “ihe a na-eme kwa ubochi” bụ ihe nnochianya nke Rom ndi ogo mmuo, bụ dragon ahụ, ma kwaa akara Setan ahụ dika akara nke Kraist.

Nwa nke mmadu, chee ihu gi imegide Fero, eze Ijpt, ma buo amuma imegide ya, na imegide Ijpt nile: Kwuo, si, Otu a ka Onyenweanyi Jehova kwuru; Lee, anọ m imegide gi, Fero, eze Ijpt, nnukwu anu-azu ahụ nke dina n'etiti osimiri ya nile, nke siri, Osimiri m bu nke m onwe m, o bukwa m mere ya nye onwe m. Ezikiel 29:2, 3.

Ndi nnupuisi Eron kwere ugha ahụ na ihe nnochianya nke agwo ukwu ahụ, nke e gosiputara site n'ehi nwa ọlaedo ahụ, bụ chi nke naputara ha n'ibu ohu n'Ijpt. Adventizim Laodisia kwere ugha ahụ na ihe nnochianya nke Rom nke ndi ogo mmuo (agwo ukwu ahụ), nke “ihe a na-eme kwa ubochi” nọchiri anya ya, bụ ihe nnochianya nke Kraist, onye oru Ya bụ inaputa mmadu n'ibu ohu mmehie site n'ozu Ya n'ebe nsọ nke eluigwe. Ha jukwara onye ozi ahụ a hoputara ahoputa, dika

Adventizim Laodisia mekwara n'esemokwu banyere ihe nnochianya nke "ihe a na-eme kwa ubochi."

N'ogbo mbu (1844 ruo 1888) nke Adventizim Laodisia, ha juru oru Miller n'ichoputa oge asaa ahụ. N'ogbo nke abuo (1888 ruo 1919) ha malitere usoro nke iju eziokwu nke "ihe a na-eme kwa ubochi." N'ogbo nke ato ha (1919 ruo 1957) ha alaghachila n'ighota nke Protestantizim dapuru n'ezi okwukwe na ndi ohi nke ndi gi bu Antiochus Epiphanes. N'ubochi Septemba 11, 2001 ha juru oru Alakuba n'amuma Baibul mgbe ahuhu nke ato bjarutere n'ubochi ahụ. Eziokwu anọ ndi ahụ niile ka Miller kwadoro, a na-anochitekwa ha anya n'elu tebul abuo nke Habakkuk, ma nke o bua bu eziokwu ntqala e ji aru oru Miller, onye Nwanyị White kporo "onye a horo."

Nnupuisi Jeroboam malitere na mmalite alaeze ugwu ahụ nke mejuputara ebo iri ndi mere Jeroboam eze mbu ha. Jeroboam mere umu ehi olaedo abuo, tinye otu na Betel, nke putara ulo Chineke, ma tinye nke ozọ na Dan, nke putara ikpe. N'idi onu, Betel na Dan na-anochi anya njikota nke uka (Betel) na ochichi ala (Dan). Ma dikwa ka nupuisi Eron, e ji olaedo mee umu ehi ahụ, nke bu akara nke Babilon, ha abuo kwa bu onyinyo nke anu ohia. Dikwa ka n'oge Eron, Jeroboam guzobere ememme kwa afọ ma kwaa umu ehi ahụ di ka chi ndi ahụ naputara ndi Chineke n'Ijpt.

Jeroboam wee kwuo n'obi ya, Ugbu a ka alaeze a ga-alaghachi n'ulo Devid: o buru na ndi a arigoo ije ichu aja n'ulo Onyenwe anyi di na Jerusalem, mgbe ahụ obi ndi a ga-atugharikwa laghachikwuru onye nwe ha, bu Rehoboam eze Juda, ha ga-egbukwa m, laghachikwukwa n'ebe Rehoboam eze Juda no. N'ihia ya, eze ahụ juru ndumodu, mee umu ehi olaedo abuo, wee si ha, O sirila unu ike irigo Jerusalem: lee chi unu anya, O Izrel, ndi mere ka unu si n'ala Ijpt puta. O wee debe otu n'ime ha na Betel, nke ozọ ka o debere na Dan. Ihe a wee buru mmehie: n'ihia na ndi mmadu gara ife n'ihu otu ahụ, ruo obuna Dan. O wee mee ulo ebe di elu, meekwa ndi nchujà site n'etiti ndi kasị ala n'ime ndi mmadu, ndi na-abughị umu Levi. Jeroboam wee dozie ememme n'onwa nke asato, n'ubochi nke iri na ise nke onwa ahụ, di ka ememme ahụ di na Juda, o wee chuo aja n'elu ebe ichujà. O mere otu a na Betel, na-achuru umu ehi ahụ o mere aja: o wee debe na Betel ndi nchujà nke ebe ndi di elu ahụ o mere. Ya mere o churu aja n'elu ebe ichujà ahụ o mere na Betel n'ubochi nke iri na ise nke onwa nke asato, obuna n'onwa ahụ o cheputara n'obi nke aka ya; o wee dozie ememme nye umu Izrel: o wee chuo aja n'elu ebe ichujà, kpokwa ihe nsure oku na-esi isi uto. 1 Ndi Eze 12:26-33.

Jeroboam "cheputara n'obi nke ya," nke na-anochite anya oru Uriah Smith n'iweta "nkowa nke onwe" nke o jiri wuo usoro amuma ya. Jeroboam soro ukpuru Eron wee si otu a kwaa chi Ijpt n'uzo na-ezighi ezi dika ezi Chineke. Chi ahụ Eron na Jeroboam abuo meputara dabeere n'itinye n'oru n'uzo na-ezighi ezi nke akara nke odidi okpukpu abuo nke Rom dika akara nke ochichi ala na ochichi uka. Eron na Jeroboam abuo na-akowaputa oyiyi nke ike agwo ahụ, site n'akara nke oyiyi nke anu ohia. N'otu a, akuko nsọ abuo ahụ nke nnupuisi na-anochite anya nnukwu ule nke ndi nke Chineke, nke a ga-eji kpebie odinihu ebighi ebi ha. Ule ahụ, dika mkpali nsọ siri kwuo, bu ule nke ikpuputa oyiyi nke anu ohia ahụ.

Arumuka mbu banyere akara nke Rom dika ndi napunara ndi nke gi ihe, nke rutere n'elu chaati ndi osu uzo nke 1843, kwusiri ike na Antiochus Epiphanes bu onye ahụ napunara mmadu ihe, n'onodu

eziokwu ahụ bụ na ndị nāpūnara mmadụ ihe bụ Rom. Arụmụka mbụ ahụ nọchiri anya arụmụka ikpeazụ banyere ndị nāpūnara ndị nke gị ihe ibụ Rom, ebe a na-arurịta ụka ugbo a na United States bụ ndị nāpūnara mmadụ ihe, ọ bughịkwa Rom. Otú ọ dị, Antiochus bụ akara nke United States n'amaokwu nke iri ruo nke iri na ise nke Daniel iri na otu, ya mere ụgha nke mmalite na ụgha nke ọgwụgwụ banyere onye a nọchiri anya ya bụ otu ihe ahụ.

Ọchịchiri na mgbagwoju anya banyere ihe Antiochus nọchiri anya ya n'ubochi ikpeazu, na-emeputa mgbagwoju anya banyere onyinyo nke anụ ọhịa ahụ, dika nnupuisi Eron na Jeroboam mekwara. Mgbagwoju anya banyere onyinyo nke anụ ọhịa ahụ na-eme n'oge ahụ kpomkwem mgbe nnukwu ule nye ndị nke Chineke bụ ikpuzi onyinyo nke anụ ọhịa ahụ.

“Onyenwe anyị egosila m nke oma na a ga-akpu onyinyo nke anụ-ọhịa ahụ tupu oge amara emechie; n'ihị na ọ ga-abụ nnukwu ule maka ndị nke Chineke, nke a ga-esi kpebie odinihu ha ebighi ebi. Onodu gi bu ogba aghara juputara n'ihe na-ekwekoghị n'otu nke na ọ bụ naani mmadụ ole na ole ka a ga-eduhie.”

“N'Akwukwo Mkpughe 13, a kwara isiokwu a n'uzo doro anya; [Mkpughe 13:11–17, e hotara].”

“Nke a bụ ule ndị ndị nke Chineke ga-enweriri tupu e kaa ha akara. Ndị niile gosiputara ntukwasị obi ha nye Chineke site n'idebe iwu Ya, ma ju inabata ubochi izu ike ụgha, ga-anọ n'okpuru okoloto nke Onyenweanyi Chineke Jehova, ha ga-anatakwa akara nke Chineke di ndu. Ndị na-ahapu eziokwu ahụ sitere n'elugwe ma nabata ubochi izu ike nke Sonde, ga-anata akara nke anụ ọhịa ahụ.” Manuscript Releases, voliumu 15, 15.

Mgbe Nwannaanyi White kwadoro echiche Miller banyere “ihe a na-eme kwa ubochi” dika nke na-anochi anya Rom nke ndi ogo mmuo, o kwuru na kemgbe 1844, a nakweere “echiche ndi ozo”, n'udi otutu, nke butere “ochichiri na mgbagwoju anya.” Mgbagwoju anya nke echiche ụgha banyere “ihe a na-eme kwa ubochi,” nke bụ akara nke Rom nke ndi ogo mmuo, dika “ndi ohi nke ndi gi,” na-eweta mgbagwoju anya na ochichiri gbasara odiche di n'etiti Rom na onyinyo Rom.

Esemokwu mbu na nke ikpeazu banyere ihe nnochianya nke Rome mere n'etiti ndi bubu ndi nke ogbugba ndu a na-agafe n'akuku, na ndi n'oge ahụ na-agho ndi ohu nke ogbugba ndu Chineke. Esemokwu ahụ gunyere enweghi njikere ka a chikwaa ha site n'iwu asusu edobere; n'ihị na okwu ahụ bụ “nakwa” di na amaokwu nke iri na anọ ka ndi Protestant juru inakwere, si otu a na-ekwu na ndi ohi aghaghi ibu otu ike ahụ e gosiputara n'ime amaokwu ndi gara aga.

Ọ nọchiri anya mgbagwo Akwukwo Nso mgbe a manyere Antiochus ibu ndi ohi ahụ. Ọ bụ nkowa nkeonwe, n'ihị na ozizi ụgha ọ bula nke na-emegide eziokwu bụ nkowa nkeonwe. Arumuka ahụ n'onwe ya ghorọ eziokwu ntala, n'ihị na e dekorọ ya n'elu chaati ndi osu uzo nke 1843. Nkwado nke chaati ahụ site n'ike mmuo nso kwadoro ma mee ka “ndi ohi ahụ” buru ihe nnochianya nke Rom, ma mee ka idi arọ nke eziokwu ahụ bawanye, n'ihị na iju ozizi ahụ bụ iju ha abuo, ya bu, ntala ndi ahụ na ikike nke Mmuo nke Amuma.

Nghota ziri ezi banyere ndi na-apunara mmadụ ihe nke ndi gi, ndi na-anochi anya Rom, nke a gbakwunyere n'udi amuma ahụ ndi mmuo ozi nyere William Miller, n'ihị na o kwekorọ n'udi

amuma ahụ ọ b́ara ighota ma gosi, nke bu: na Rom nke ndi ogo mmuo na Rom nke ndi popu bu ntoala nke ngbaso amuma ya niile.

Nkwa onwe onye nke Uriah Smith, nke ji mara eze nke ugwu di na amaokwu nke iri ato na isii nke Daniel iri na otu dika France, ma mesia dika Turkey n'amaokwu nke iri ano, bu ihe mejuputara njirimara ugha abuo banyere eze nke ugwu. Iju Smith juru ntoala ahụ n'afọ 1863 mere ka isi dakwasị ya nke gbochiri ya ihu otu n'ime iwu amuma kachasi bu isi, ya bu: na n'ihe di ka oge Kraist, amuma gosiputara ndi mmuo nke oge a nke ndi nkiti oge ochie bu ihe nnochianya ha. Pol kuziri eziokwu a kpomkwem mgbe o kwara na ihe b́ara mbu bu nke nkiti, ma emesia nke mmuo.

Ma nke ahụ nke bu nke mmuo abughi nke bu nke mbu, kama o bu nke bu nke okike; ma emesia, nke bu nke mmuo. 1 Ndi Korint 15:46.

Smith bu onye n'ime ndi nke ogbugba ndu ahụ bu ndi dochiri Protestantism dapuru n'ezi okwukwe anya dika ndi Chineke, ma o kwadoro nnpuisi ha mgbe o juru ugboro asaa ahụ, ma weputa eserese ya nke afọ 1863. Itinye nkwa onwe ya n'oru mutara nghota ugha banyere Amagedon n'Akwukwo Mkpughe isi nke iri na isii, nke bukwa ule ozo gbasara ezi nghota ziri ezi banyere Rom.

N'esemokwu mbu banyere ndi ohi, Smith nochiri anya ndi sonyere na mmezu mbu nke ilu ahụ banyere umu agboghọ iri ahụ. Ya mere, n'echiche nke onwe ya banyere eze ugwu, o nochiri anya ndi mmadu nke ogbugba ndu bu ndi a na-agabiga n'etiti afọ 1856 na 1863, ka ha na-agho Uka Seventh-day Adventist nke Laodisia. Di ka o dikwa n'etiti ndi Protestant n'esemokwu banyere ndi ohi, Smith leghariri ikike nke gramà nke akuku Akwukwo Nso ahụ anya, nke o ji nkwa nke onwe ya gbago, n'ihia na n'usoro gramà, eze ugwu site n'amaokwu nke iri ato na otu ruo n'amaokwu nke iri ano na ise bu mgbe niile ma buru naani ike papal.

N'esemokwu banyere "ihe a na-eme kwa ubochi," Willie White na A. G. Daniells webatara ugha n'akuko ihe mere eme nke Advent iji kwado echiche Protestant ochie ahụ na "ihe a na-eme kwa ubochi" nochiri anya ozi Kraist n'ebe nso ahụ. A kwaputala akuko ihe mere eme ahụ puru iche n'Ihe Odide Habakkuk, ma o di mkpa iriba ama akaebe ugha ahụ jikotara ya na nkwalite na iguzobe echiche na-ezighi ezi ahụ, n'ihia na Miller ghotara ezi nghota ahụ n'Akwukwo Ndi Tesalonika nke Abuo, ebe okwu a na-ekwu bu odiche di n'etiti ndi huru eziokwu n'anya na ndi kwere ugha.

Esemokwu gbasara "ihe a na-eme kwa ubochi" na-agbakwunye n'ighota ahụ nke "ahiri n'elu ahiri" na esemokwu ikpeazu nke Rome na-eme n'oge a na-awusa Mmuo Nso. Ka a na-awusa Mmuo Nso site n'elu, ike si n'okpuru na-ebili ma na-anara ndi na-anata ya dika ike nke Chineke, o bu ezie na o bu aghughu siri ike.

"Ike abuo ndi di ukwu n'ese mokwu na-arụ oru, otu sitere n'okpuru, nke ozo sitere n'elu. Mmadu o bu na n'okpuru mmetuta nzuzo nke otu ma o bu nke ozo, omume ya ga-ekpughekwa odidi nke mmuo nsopuru sitere na ya ka ha si aputa. Ndi ejikotara na Kraist ga-arụ oru mgbe niile n'uzo Kraist. Ndi no n'idi n'otu na Setan ga-arụ oru n'okpuru mmuo mkpali nke onye ndu ha, na-emegide ike na oru nke Mmuo Nso. A hapuru uche mmadu n'efu

ka o mee ihe, o bukwa site n'omume ka a na-ekpughe mmuo nke na-akpali obi. 'Site na mkpuru ha ka unu ga-amata ha.'" The 1888 Materials, 1508.

Ntunyere amuma di n'esemokwu banyere "ihe a na-eme kwa ubochi" bu ikowa ihe nnochianya nke dragon ahụ dika ihe nnochianya nke Kraist. Ndi juru eziokwu ahụ na-ajukwa oru Miller, onye choputara eziokwu a, ma n'ime ime nke a, ha na-aju Mmuo Nso ma na-emehie mmehie a na-agaghị agbaghara.

Anyi ga-eburu n'isi esemokwu gbasara Rome nke mere obere oge ka Septemba 11, 2001 gasiri n'isiokwu na-esonu.

"Anyi bi n'oge ebe ndu kacha baa uru ma kacha adoro mmasi. Ogwugwu nke ihe niile adila nso. Mmepi ndi na-awu akpata oyi ga na-aputa n'ihu anyi mgbe niile; n'ihu na ndi nnochite anya a na-adighi ahụ anya no n'oru, na-egosiputa oke ike nke oru. Ike nke ochichiri sitere n'okpuru na-akpali ndi mmadu, ndi ajo mmadu na-esokwa ndi mmuo ozi ojoo luo agha megide iwu nile nke Chineke na okwukwe Jizos; n'otu oge ahụ, ike sitere n'elu na-akpali ndi ga-ekwe ka mmetuta nke eluigwe metuta ha, ndi nke Chineke na-esokwa ndi nwere ogugu isi nke eluigwe aruko oru. O dighi ihe ozoo ma e wezuga okwukwe nke bu eziokwu n'ezie, nke ziri ezi n'ezie, ga-anagide mgbali ahụ nke ga-abiakwasị mkpuru obi mmadu o bua n'ubochi ikpeazu ndi a jji nwalee ya ma gbalia ya. Chineke ga-abu ebe mgbaba anyi; anyi enweghi ike itukwasị obi n'udi, n'ikwu okwu na anyi kwere, n'emume, ma o bu n'onodu, ma o bu iche na n'ihu na anyi nwere aha na-egosi ndu, anyi ga-enwe ike iguzo n'ubochi ule. A ga-ama jijiji ihe niile a puru ima jijiji, ihe ndi ahụ nke aghugho na nduhie nke ubochi ikpeazu ndi a na-enweghi ike ime ka ha maa jijiji ga-anogide. Jikota mkpuru obi gi nke oma n'Oké Nkume ebighi ebi ahụ; n'ihu na o bu naani n'ime Kraist ka nchekwa ga-adi. Jizos kowara ubochi ndi anyi na-ebi n'ime ha dika ubochi ihe ize ndu. O kwuru, 'Di ka ubochi Noa di, otu a ka obibia nke Nwa nke mmadu ga-adikwa. N'ihu na dika n'ubochi ndi ahụ tupu iju mmiri ha no na-eri na-anu, na-alu di na nwunye ma na-enye n'alumdi na nwunye, ruo ubochi Noa banyere n'ugbo, ha amataghikwa ruo mgbe iju mmiri biara buru ha niile puo; otu a ka obibia nke Nwa nke mmadu ga-adikwa.' 'Otu a kwa ka o siri di n'ubochi Lot; ha riri nri, ha nuru ihe onunu, ha zutara ahia, ha rere ahia, ha kuru ihe ubi, ha wuru ulo; ma n'ubochi ahụ Lot si na Sodom puta, oku na solfo sitere n'eluigwe zoo wee laa ha niile n'iyi. Otu a ka o ga-adi n'ubochi a ga-ekpughe Nwa nke mmadu.' 'Mgbe Nwa nke mmadu ga-abia n'ebube ya, ya na ndi mmuo ozi nso niile so ya, mgbe ahụ o ga-anodu ala n'ocheeze nke ebube ya: a ga-achikotakwa mba niile n'ihu ya: o ga-ekewakwa ha otu n'otu, dika onye ozuzu aturu na-ekewa aturu ya n'ebe ewu no: o ga-edobekwa aturu n'aka nri ya, ma ewu n'aka ekpe. Mgbe ahụ Eze ga-asị ndi no n'aka nri ya, Biani, unu ndi Nna m goziri agozi, nwetanu alaeze ahụ a kwadebere unu site na ntala nke uwa.' Uzoo anyi si ebi ndu a ga-ekpebi odinihu ebighi ebi anyi ebe ahụ; a hapula ya n'aka anyi ikwu ma anyi ga-esonyere ndi na-eketa alaeze Chineke, ma o bu ndi na-apu n'ime ochichiri di n'ezie. Chineke emewo ndokwa niile maka nzoputa anyi; ya mere ka anyi jiri nke a zutara n'onu ahia na-enweghi nsotu were rite uru. 'N'ihu na Chineke huru uwa n'anya otu a, nke na o nyere Okpara o muru naani ya, ka onye obula nke kwere na ya ghara ila n'iyi, kama ka o nwee ndu ebighi ebi.'" Youth Instructor, Ogot 3, 1893.